1876. VIII. évfolyam. 112. szám. Szombat, junius 10.

Előfizetési árak:
Helyben és postán küldve:
Egy évre 10 frt — kr. ¼ évre 2 frt 50 kr.
Fél évre 5 „ — „ Egyes szám 10 „
Előfizetési pénz s minden közlemény:
Főpiacz, Vecsey-ház földszint
a szerkesztőségbe bérmentve küldendők.
Előfizethetni helyben:
Telegdi K. Lajos könyvkereskedésében s a szerkesztőségnél. — Egyébütt a postahivatalok utján.

DEBRECZEN.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDÁSZATI HIRLAP.

A debreczen-vidéki „függetlenségi párt" közlönye.

Megjelen hetenkint ötször: hétfőn, kedden, szerdán, csütörtökön és szombaton.

Hirdetési dij:
Öthasábos petitsorért 5 kr.
Nagyobb terjedelmü, mint szintén több izbeli hirdetések, alku szerint a legolcsóbb árért.
Bélyegdij: minden beigtatásért külön 30 kr.
„Nyilt-tér"-en megjelenő közlemény öthasábos sora 15 kr.
Név- vagy bérmentetlenül beküldött kéziratok nem vétetnek tekintetbe. — Ugyszintén kéziratok sem adatnak vissza.

Kelet.

Csak jó az, hogy Európának mindenféle nemzetsége között van olyan is, akit angliusnak hivnak. Spekuláns, kalmár egy nemzet — az igaz! Ha valami élczlap megkarikaturázza, — ez pedig sokszor megtörténik, — ki nem felejtené alula a gyapjuzsákot. Már ez ugy kijár neki, mint az orosznak a kancsuka, a burkusnak a szeges tetejü sisak. Hogy miféle symbolicus jelentménye van a gyapjuzsáknak, azt könnyü kitalálni.

Az is meglehet, hogy a nyugalmas gyapjuzsákon való ülésben szerezte meg magának azt a megvesztegethetlen józanságot, a minek — fájdalom! — anynyira hijával vannak a többi gyapjuzsáktalan államok vesszőparipázó diplomatái. Elég az hozzá, hogy az angol józanság minden időben szolgálatokat tett Európának, valamint a legutóbbi válságos időben is.

Ezt a józanságot nevezte Gorcsakoff szőrszálhasogató különczködésnek, mert az angolnak az a bosszantó szokása van, hogy rőffel, mérlegserpenyővel becsül fel minden speciális gyártmányt, mi a diplomatia mysticus mühelyéből európai piaczra kerül. Hanem éppen ez a szőrszálhasgató akadékoskodás, ez az elpusztithatlan pedantéria az, a mi megbecsülhetlen. Soha csempészett, hamis portékáknak nem volt oly kelendősége, mint mai napság, midőn a tiltott, veszedelmes dugáruk tekintélyes államfirmák fedezete alatt liferáltatnak a publikumnak.

Ott van a berlini memorandum. Hál' isten tisztába jöttünk e felől a „portéka" felül, anélkül, hogy megadtuk volna keserves árát.

És ez azért nem történt meg, mert Angliát nem lehetett részvényesnek beédesgetni a béke-assekuráló berlini konsortiumba. Jó orr kellett ahoz, hogy a kenetteljes tömjén illat alul ugy kiszagolhassa a puskaporbüzös levegőjét. — Hiába aggatta magát körül a névaparti medve a farizeuskodó kegyeskedés pálmakoszorujával, mert a circumspectus angol a bunda alul is kitapogatta az olmosvégü bunkót, a mi tudvalevőleg hathatós békecsináló instrumentum. Aztán még azt a csunyaságot követte el, hogy nem hallgatta el, a mit kitapogatott, hanem félreverte a harangot, s lecsitithatlanul allarmirozta Európát. Pedig már már el lett volna vetve az a szél-mag, a miről kitünő minőségü határtágitó vihart arathatott volna Gorcsakoff ur.

A megkonditott vészharang épen idejében hallatta intő szavát

Európa azon ponton állott, hogy egy tizenhárompróbás, diplomaticus rókafogás által rászedetve sajátkezüleg nyissa fel Aeolus barlangját. Milyen pokolszép látvány lett volna az, midőn az előviharzó, bömbölő orkánok délkelet zsarátnokos üszkeit szertehordják a szélrózsa minden irányában, fölgyujtva a szunyadó érdekek titkos szenvedélyek lángóczeánját mindenütt.

Ebben a néroi panorámában azonban nem gyönyörködhetett észak óriássa.

Azonban hagyjuk a képbeszédet; a tények ékesebben beszélnek.

Most már általánossá vált a hit, hogy a berlini emlékirat furfanggal álczázott tételeinek realizálása a keleti kérdés által közvetlenül érdekelt államokat előbb-utóbb egy kikerülhetlen, erőszakos conflagratióba sodorta volna. — Mert ugyan miféle más intentiója lehet az olyan javaslatnak, mely egy szentesitett souverainitást, midőn érdekeit védeni akarja, guzsba köt, a vértől megittasult törvényszegő lázadókból pedig „ne bánts virág"-ot csinál, a mihez keztyütlen kézzel nem szabad nyulni senki fiának. Bünös őrültség azt elhinni, hogy e memorandum Európa békéjének szolgálatot tett volna. Merem hinni e memorandumot illetőleg Andrássy nézetei szintén megváltoztak, ámbár e késői nézetmódosulás, könnyen érthető indokból, államférfiui reputátiójának épen nem hizeleghet.

Azonban nem ültünk fel a muszkának. A gyapjuzsákos angol elháritotta rólunk a hármas szövetség áldásos összmüködésének következményeit. — **És midőn az önmagában és következményeiben nagy horderejü „vető"-t arczába csapta a kétkulacsos orosz politika lelkiismeretlen üzéreinek, egyszersmind azoknak viharszító fondorlataival szemközt határozottan tényleges actióba lépett.**

Az actió erélyes kezdeményezéssel indult meg. És ez a török uralkodó válság. Elhatározó, merész sakkhuzás volt az, mit a konstantinápolyi intéző körök Anglia moralis támogatása mellett megtenni nem haboztak. Ez a radicalis cura jobbat tesz a „beteg ember"-nek minden diplomaticus medicinánál. Mert nem egyszerü uralkodó csere az, a mi megtörtént. Abdul Azizban nemcsak a tehetetlen uralkodót taszitá le a tettretámadó ozmán közszellem, hanem vele együtt tette semmivé a keleti despotizmus kiélt, erőfogyott intézményeit. Az uj padisah, V. Muraddal az izlam őserő fogékony talajába átültetett reformáló szellem jutott uralomra.

A mai Törökország nem az, a mi a tegnapi volt. Amazt egy ruinált agyu fő juttatá veszedelemből veszedelembe; — emezt egy egészséges agy dominálja, mely első és közvetlen biztositéka a birodalom regeneratiojának.

Villámszerüen váratlan fordulat volt ez a keleti események szinpadán, mindenkit meglepett, de nem döbbentetett meg senkit; még a koronás fők sem anathémázták le a rögtön itélő forradalmat. Csak a muszkának csinált rosz vért. Annak, ki ezt a fordulatot inscenirozta, nagyon jól kellett tudnia, mi nem válik egészségére a pétervári politikának.

Egy agyba-testbe elláguylt gyönyörbolond khalifa, kit szép asszonyok fehér karja ringat egyik paradicsomi józantalanságból a másikba, kiből a nőszemek régen kiigézték a józan ész utolsó parányját, kinek összes férfi erélye abban excellál, hogy csibukszárakat nyű el miniszterei hátán, ki tébolyszerü kincsvágyból milliókat halmoz össze vasajtós pinczékben, mialatt a zsoldjától meglopott török katona félig éhen halva vivja a kétségbeesett tusát — az ilyen szultán kivánatos személy a muszkának. A bedlámra megért khalifa bogarai pompásan segitették elő az orosz aspiratiok lassu megérését.

Több mint valószinü, hogy Abdul-Aziz hóbortjai mint czélhoz segitő mellék körülmények voltak fölvéve Gorcsakoff számitásaiban. Mikor a végigjátszandó muszka-programm (melynek finále-ja: a „minden szlávok egységes birodalma) összeállittatott, ott bizony nem vették fel a sorozatba V. Muradot — a szivós muzulmán életerőt, hanem nagyon is bennefoglaltatott Abd-ul-Aziz — a demoralizált muzulmán tunyaság.

„Az ördög hozta ezt a Muradot utamba", mondja Gorcsakoff. Boszantó is az, midőn valakit igy kihoznak a conceptus-ból. Most már nincs hátra más, mint vagy megváltoztatni a programmot lényegében s módozataiban, vagy sutra dobni minden programmszerüséget s csürés-csavarás nélkül kimondani: párisi szerződés ide, párisi szerződés oda, nekem ne portáskodjék a török a dardanelláknál! A kié a riska, azé a bornyu, a fekete tengerhez tengerszoros is dukál. Abrincs onnan a töröknek! Ha nem adjátok, elveszem. Punctum.

Én nem mernék rá mérget venni, hogy ez meg nem történhetik.

Bárminő következményeket vonjon maga után a török államélet keretében végbement trón- és rendszerváltozás, annyi bizonyos, hogy a keleti viszonyok határozottabb körvonalakban állanak előttünk. A porta nem fog szorulni senki gyámolitására, melylyel a szövetséges nagyhatalmak eddig ugy megistápolták, hogy csak győzze kiheverni.

Az európai helyzet is tisztult; — a diplomaták orrai kiszabadultak az irányadó muszka marokból. A mi szintén nagy nyereség.

Ha megvalósul a Budapesten tartandó európai congressus eszméje, ugy jól fogja tenni e congressus, ha először a berlini memorandumot visszaajándékozza annak, aki megcsinálta, azután pedig engedi a portát saját szakállára actiózni. **A vérszemet kapott lázadók tul vannak már azon, hogy megérthessék a józan szót; nem fognak azok respektálni semmi congressust, nem capacitálhatók azok semmiféle reformjavaslatokkal mindaddig, mig előlhátul el nem verik rajtuk a port. Akkor talán szóba lehet velük állani.**

A mi pedig a nagytekintetü szerb státust s a félelmes Montenegrót illeti, ez a két marokköpő legény rettenetes nagy dobot üt az igaz, de nem kell nekik a világért sem elhinni, hogy igyamugy megeszik a törököt. Nagy falat az nekik.

Hanem igen is jól tenné az az európai congressus, ha egy nemzetközi vaskarikát huzna az orosz-medve politikájának orrczimpájába, mert Európa békéje kivánatossá teszi ezt nagyon.

Emelje érvényre a congressus a legszigorubb semlegességi elvet a déli lázadással szemközt. Mondja ki határozott nyomatékkal, hogy ne lehessen egyéni gusztus szerint magyarázni, miszerint a mely állam akár erkölcsi, akár anyagi támogatásban részesiti a felkelő aldunai tartományokat, az Európának egy hatalmas szövetségbe vont, öszszes államait, mint illetékes büntető birót fogja szemközt találni.

Meg kell tudnia annak, a kit illet, hogy azt a darab földet, mit Európának neveznek, nem lehet büntetlenül Európa érdekét arczul csapó üzelmek szinterévé lealjasitani.

Ez a „vaskarika" jobban pacificál egy targoncza reformjavaslatnál.

i—ö—.

— **Gabnakiviteli forgalom Törökországban.** A földm. ipar és keresk. ministerium a mai hivatalos lapban közzéteszi, hogy Konstantinápolyban székelő nagykövetségünk jelentése szerint az élelmi szerek (gabona-nemüek is) kivitele a Scutari-vilajetből a jövő aratásig kormányrendelet által eltiltatott.

— **A bankügyi tárgyalásokat,** melyek jövő héten ismét megkezdetnek, elébb a két országos kormány közegei fogják folytatni; a miniszterek — mint Bécsből jelentik — csak a kész munkálatok alapján lépnek actióba.

— **A jobboldali ellenzék,** a „Bud. Corr." értesülése szerint, az uzsora-törvény visszaállitása iránti törvényjavaslatot nem tartja kielégitőnek, s a képviselőházbani tárgyalásakor azt nem szavazza meg, hanem behatóbb határozatokat fog kivánni.

Ujra deficit.

Széll Kálmán pénzügyminiszter ur rendes szokása szerint elkésve ugyan, de mégis részeltetett abban a szerencsében, hogy kibocsátotta azon kimutatást, mely az 1876-ik év első negyedének pénzügyi eredményeit elötünteti.

„A mióta Széll Kálmán vezeti pünzügyeinket, — irja a jelesen szerkesztett „Alföld", — azóta a kimutatások folytonosan elkésve tétetnek közzé, a mi valóban megrovást érdemlő hanyagság. Az országnak a véres verejtékkel dolgozó, adóexecutióval sujtott adózók tömegének van joga idejében értesitést követelni a kormánytól a kiadások nagyságáról és bevételek hováforditásáról. Szomoru dolgokról értesül belőle, az bizonyos, de legalább tudja a valóságot, s kellően megitélni képes a Tisza-kormány pénzügyi és gazdasági politikáját.

Igazán elszomoritó dolgokat találunk a ma megjelent kimutatásokban. Huszonöt millió tiszta deficitünk van, de nem egy évre, hanem egy negyed évre, és pedig olyan negyedre, mely nem a legrosszabb szokott lenni. Ez még hátra van, illetőleg csak most folyik, s ha eredményei nem lennének roszabbak a mostaninál, akkor is, mintegy ötven milliónyi deficittel fogjuk az 1876-iki pénzügyi év első felét befejezni. — Tegyük föl, hogy az év második fele kedvezőbb leszen, hogy tiz millió plust fog eredményezni. Elszorul a sziv, ha e megrenditő eredményt látja. Felsrófolták az adót iszonyatosan, behajtása kérlelhetlen erővel történik, s a végeredmény mégis negyven millió deficit: ez a Tisza-kormány pénzügyi-politikájának eredménye!

Hanem azért a hadügyi kiadásokat mérsékelni nem szabad; a kormány takarékossági politikája ezt nem engedi, s ahol a közigazgatás terén maga kezd takarékoskodni, ott bizonyosak lehetünk, hogy végtére is az ország fog majd ráfizetni. Nem akarunk a kimutatás részleteibe bocsátkozni; elég nekünk azon egyszerü tény, hogy az első budget, melyet a Tisza-kormány maga készitett, melynek kiadási s fedezeti rovatait igen hosszadalmas tanulmány és gondolkodás után maga állapitotta meg, az első negyedben huszonöt millió forinttal záródik be. Ime! ujabb szép bizonyitéka, milyen lelkiismeretesen jár el a fuzionált kormány az előirányzat elkészitésében. A deficit az év végén épen kétszer annyi lesz, mint a mennyire előirányoztatott.

De nemcsak pénzügyi, hanem gazdasági politikája felett is pálczát tör ez a kimutatás. Széll Kálmán gondoskodott ugyan, hogy a számok csoportositásával s egy hivatalos magyarázattal eltakarja a valóságot; minden a legszebb rózsaszinre van ő nála kifestve. És a hol az üres szavak nem segitenek, ott előre rántja az ur istent s reá háritja minden bajért a felelősséget. Az árviz, a rosz répatermés okozta szerinte indirect adóink csökkenését. A nemzet azonban tudja, hogy elősorban a kormány hibás gazdasági politikája apasztja indirect adóink jövedelmét, mert lehetetlenné teszi nem csak az ipar fejlődését, hanem már meglevő gyáraink müködését is. A czukor- és szeszadónál a tavalyi évhez képest ismét csökkenés mutatkozik. A kormány erre azt mondja, hogy a nagysurányi czukorgyár „repahiány," számos szeszgyár pedig az árviz miatt megszüntette müködését. Tessék megkérdezni, mit mondanak e nevetséges állitásokra kereskedői és iparos körökben. Azt mondják, hogy a természet legkegyetlenebb csapásaival megtudnak küzdeni, de a magyar kormány átkos gazdasági politikája és adórendszere minden elemi csapásnál iszonyatosabb s hogy ezzel nem képesek megbirkózni. Ilyen rendszer mellett lassankint az egész magyar szeszgyártás épen ugy lehetetlenné lesz, a hogy a czukoripart tönkre tették.

Ki és mi „a nép?"

— Heinzen Károly után —

Békes Artur.

(Folytatás.)

Menjünk tovább! láttuk tevékenységükben a föld és kézmüveseket, a szellemi munkásokat, amint a természet a kézmü, az ipar, az erőmütan, a tudomány, művészet s irodalom terményeit napfényre hozni segitik. Most azonban hiányzik egy közvetitő tag, mely a termények cseréje s forgalma korül gondoskodjék, miután a termesztő tevékenységet a keletbe hozó müködéssel — különösen távoli vidékekre nézve összekötni — lehetetlen s ez a munka felosztását követeli.

A hiányzó tag a kereskedő osztály, melybe ugy beleértjük a házalót, mint a kufárt, a kiskereskedőt ép ugy, mint a nagy tőzsért. A kereskedelem férfiai nélkül, kikhez a tengeri és szárazföldi szállitás ügyemberei is csatlakoznak, a nép többi részei, kikkel előbb megismerkedtünk minden tevékenységük daczára meg volnának már bénitva, a nép elvesztené teljességét. Mi tehát kénytelenek vagyunk a kereskedői osztályt a nép főelemeivel társitani, noha tagjainak nagy száma nem épen népbaráti, de inkább reactionárius érzelmeket táplál.

Ily maradiakat azonban minden rend- és osztályban találunk, a munkások és parasztok között ép ugy, mint az irók s kereskedők között. Itt tehát csak arra szoritkozhatunk, hogy vagy foglalkozásuk folytán tömegesen foglaljuk össze és osztályozzuk; ily rendszer, csak oly esetben követhető, s csak akkor igazságos, ha ez állás és foglalkozás már rendeltetésénél fogva népellenes, mint a katonai, papi s bureaukratai állások.

Jövend idő, midőn majd az orrukat magasan hordó üzletparancsnokokat, a tőzsde nép eláruló lovagjait, kik mindnyájunkat csak ripők csőcseléknek tekintenek s ilyenként bánnak el velünk, mert eszünk, jogunk, becsületünk, elvünk, jellemünk van, de pénzünk nincs — midőn majd a kereskedelem e henczegő gazembereit ép ugy lábaink alá tiporandjuk, mint a politikai szédelgőket; azonban méltán megérdemlenők az igazságtalanság s vakság vádját, ha ezen kevesek miatt a kereskedői kar valamennyi tagját elvetnők s elitélnők.

Én kellő tekintettel a forgalomban levő véleményekre, melyek jobbadán tév- és csaltanokon alapulnak, a nép főelemei felett oly módon tartottam szemlét, hogy magukat a szükség és czélszerüség egyedüli indokai alapján, a néphez tartozókul igazolhatták. Alapelvül azonban azon tán el nem fogadható, hogy az egyesnek az összesség hasznos tagjának kell lennie, hogy az öszszesség által türt legyen, mert az összesség az egyénért van itt, nem az egyén az összességért, mert ki az öszszességnek nem árt, jogot bir arra, hogy helyet foglalhasson az öszszességben, ha csak a mindenkit egyaránt illető kötelezettségeknek demokrata módon eleget tesz, mindenki tartozik, például, adót fizetni, de nem kötelezhető arra, hogy szellemét, találmányait az összességnek rendelkezése alá bocsássa, mint ezt a zsarnoki communismus követeli, mely az egyéni szabadságot eltiporja.

Világitsuk meg azonban e dolgot most azon oldalról, a mely leginkább határoz; álljunk egyedül a jog és igazság álláspontjára, válaszszunk egy lehetőleg szembeötlő példát, hogy éles határvonalat állithatunk fel a nép jogi területének mesgyéjén. Az északamerikai köztársaság déli államaiban még rövid idő előtt 300,000 rabszolgatartó létezett, kik „törvény"-nek gunyolt szabályaik folytán 4.000.000 rabszolgának nemcsak korlátozatlan urai, de tulajdonosai voltak. Volt ugyan a déli államokban a népnek egy oly része is, mely sem a rabszolgatartókhoz, sem a rabszolgákhoz nem tartozott.

Képzeljük ezeket, kik kissebbségük miatt ugy sem birtak semmi jelentőséggel, eltávolitva s a déli államokat egy különvált egészet képező rabszolgatartó államnak: most az a kérdés, ki képezi ez országban a népet? Talán a fehér, botsujtó „müvelt," büszke, vagyonos, aranyban csillogó s selymet suhogtató rabszolgatartók-e, avagy a fekete ostorozott, lealacsonyitott, müveletlen, szegény, alázatos az ültetvények veritékével fedett rabszolgák?

A rabszolgák képviselik itt a népet s uraik velök szemben befurakodott jövevények s gyalázatos rablók, kik a jog szempontjából mindenkinek kegyelmére bizvák, ki őket megsemmisiteni képes.

Képzeljünk magunknak ismét más viszonyt. Gondoljunk társadalmat, mely egyrészt pénzarisztokraták vagy hübérurak s bérenczeikből áll, másrészt pedig az elnyomottakból, kik inség s tudatlanságban élve csak arra rendeltetvék, hogy elnyomóik által kinzattanak s kizsákmányoltassanak. Ha most ez elnyomottak saját hibájukon kivül keletkezett inségük s tudatlanságuk folytán, az uraik által kibocsátott törvényekkel szemben bünösökké, törvénysértőkké, gonosztevőkké változnak akkor az egész társadalom parancsoló urak s engedelmeskedő szolgákból büntető birák s tömlöczbe vetett gonosztevők összeségévé váland.

Vajjon ki most a nép? A birák-e vagy a gonosztevők? A gonosztevők azok s ha e példát némely zsarnokilag kormányzott s szegénységben nyomorgó európai államra alkalmazzuk, ugy azt találjuk, hogy az egész tulajdonképeni nép ártatlan gonosztevők s gonosztevő-jelöltekből áll.

Távozzunk az osztályok, rendek, intézmények s hivatási ágak területéről s tekintsük az eddig kevés figyelemre méltatott nemek viszonyát. Herwegh egy költeményében proletár nőt mutat be, ki lakás hiányában a világot nyilt utczán gazdagitja meg egy fiatal forradalmárral. E jelenetet a költő e szavakkal bélyegzi: „Igy születik a nép!" Maga elé idézett-e e képnél a költő mindent, a mi a néphez tartozik? Mondá-e, hogy azon asszony, azon nő, ki által a nép világra jő, szintén a néphez tartozik?

A népboldogitók majdnem az émelyitésig agyonuntatnak mindenkit a népre való hivatkozásaik-, a néphez intézett szózataikkal; de hogy a népek anyái hasonlólag a néphez tartoznak, ezt a legtöbbje oktalan s helytelen ráfogásnak tekinti.

(Folyt. köv.)

— ***A magyar fővárosból.*** **Király ő felsége** a hozzá pénzsegélyért folyamodott szükölködők részére 700 frtot s Sztropkó tüzkárosultak részére 500 frtot adományozott. **A mütörténelmi** kiállitásnak eddig összes bevétele 12,300 frt volt. **Krátky János,** az „Egyetértés" munkatársa ellen Kozma főügyész által inditott sajtóper tárgyalása tegnapelőtt tartatott meg, melynek eredménye az volt, hogy az esküdtszék Krátkyt 8 szóval 4 ellenében felmentette, s a közvádlót 24 frt költség megtéritésében elmarasztalta. **A százház** közelében egy gyermek hulla találtatott, melyet a Rókus-kórházba szállitottak. — **Az egyetemen** tegnapelőtt dr. Laubheimer választatott rectorrá. **Az Athleticai klub** az idén gyalogversenyt tervez Parádra, mely Budapestről 22 osztr. mértföldet tesz. A gyaloglás a tavalyi versenynek évfordulóján lenne. **Az „Arany Sas"**-ban egy ember él, ki 1840--óta, tehát 36-éven át nem mozdult ki a szobából.

Vidék.

— A „Debreczen" levelezése. —

Karczag, junius 1.*)

A „Debreczen" 103. számának ujdonsági rovatában megjelent, s talán Debreczenben nem kis sensatiót keltett azon árverelési hirszerint, mely itt e hó 28-án, azaz vasárnap birói határozat folytán tartatott meg, az árverelés csakugyan megtörtént, és pedig a Debreczenből már régebben idekerült Filesz, (hajdan Fialesz) Adolf kereskedő ellen.

E szerencsétlen, eddig Mercur isten aszszony védelme alá vett kalmár ezelőtt néhány évvel kölcsön felvett pénzből, — nejének fundusán pompás lakházat épittetett. Becsületes törekvés, az igaz meghozza a maga jutalmát, — de egy nagy összegnek kamatját s adót fizetni, üzlet és család fenntartási költségét fedezni, egyetlen boltocskából nem igen lehet; főleg ha innen eltekintve, némely nagyobb helyeken is, az oly szolid s erős hitelü kereskedések bukását látjuk.

Ne nyujtódzunk most tovább uraim, mint a meddig a takaró ér, igy talán nem lesz oly hamar baj, nem ér az a prokrustesi ágy semmitsem, mert ha az üzlet nem jól megy, akkor a jövő igen kétes szinü. Igy volt itt is, a bukás kikerülhetlenné vált. Történt pedig az árverelés vasárnapi határideje a miatt, hogy az itteni ugynevezett pünkösdi országos vásár épen e napra, az izráeliták pünkösdje pedig, melyen ők sem nem adhatnak, sem nem vehetnek, a következőre esvén, az illető károsultak, kiknek nagyobb része magyar emberekből álló szerencsétlenül járt kezes, bizva talán az izráelita kereskedők plusquam satis kelmékért versenyző seregére, épen ez időre tüzették az árverelést. Csalódtak, és ezt előre tudhatták volna, mert ha egy bizonyos egyén valamit akar venni, okvetlen oda siet, hol jobban válogathat, s az a kereskedő inkább viszi eladnivalóját, csakhogy gyors forgalmat kelthessen a vásárban, mint sem ő saját vásárját rontsa el a vásárlással. Meg sem fog pedig senkit bizni, mert midőn egyfelől kétes, kaphat-e bármit is a pesti árban, minél ő többet nem igérhet, más felől pedig a mostani krisisben nem több árut szerezni, hanem a meglevőn igyekszik tuladni.

Az árverelés tehát nem sikerült s elhalasztatott pünköst utánra. Mindenesetre a hatóságnak kellett volna közbe lépni, hogy ez ünnepnapi, különben is hasztalan dolgot ne

*) Tárgyhalmaz miatt késett. Szerk.

követték volna el, hogy mért nem tette, azt ő tudja. Jó hogy adóbehajtásnál nem fordult elő ez az eset, mert ha bár folyamatban van is az executio, a régebben történt egyetlen botrány óta, nem emlékszem valakinek az árverelés ily módu malheurjére. Fél, retteg különben e város lakossága minden perczben, a végrehajtó ur látogatásától, — miből fizessék adójukat, nemcsak az árviz pusztitása, hanem az egész országra kiható fagy sujtja őket. A megkapált tengeri egészben, a vetemények részben elfagytak, ezenkivül kilencz darab szőlőnket hervasztott el a fagy tökéletesen, s gyümölcs is csak kevés lesz. Szerencse, hogy rozs csakis a buza közt van, egyébbütt pedig nem terem, mert ha igen, a legszomorubb jövőnek nézhetnénk elébe.

A jó igyekezet csak benne volna némelyekben. A napokban is karczagi önsegélyzőegylet czim alatt, 50 kr., hetenkinti betét mellett, egy népbank-féle akart alakuini, de részvétlenség miatt nem sikerült. Lehetetlen is volna az, hogy az itteni viszonyok között, s ily szegénységben valaki négy évig a fentebbi összeget egy meghatározott időben, mig az utolsó év el nem telik a nélkül, hogy attól kamatot kaphatna pontosan lefizessen. Gazda ember pénzét másképen jövedelmezteti, mint szintén a kereskedő és más is, de meg különben, a helybeli takarék kénztár kielégiti az igényeket mig ha ez a másik kölcsönző intézet létre jő, idővel gyengébb alapokra fog jutni, s egy erős intézet helyett, birunk két gyöngét. Ha van többeknek részvénybe fektetendő pénze, azt hiszem, kaphatni itt is, de meg másutt is eladót, forduljon oda.

Más időben más körülmények közt nem ártana az ily intézet, most felállitani időszerütlen, ott van például Madaras, Püspök-Ladány, ez is kényszeritettetett felhagyni ez eszmével, pedig már nekik takarékpénztáruk sincs, s szükség volna a pénzforrásra. Az a szegény ember inkább nem is lép be, nehogy ha netalán fizetni nem tudna, utólsó baromfiát is eladja, attól tartván, hogy máskép odavész a pénze. Igy csekély perczent mellett kaphat segélyt a takarékpénztárból.

Az általános pénztelenség mellett is rávette magát a helybeli dalárda, 1 frt beléptidij mellett mult hó 27-én tánczvigalommal egybekötött dalestélyt tartani, a tiszta jövedelem fele részben a gyermek-kert, fele részben pedig a dalegylet javára lett volna forditandó, de ha felszámitjuk, hogy a befolyt belépti dijakból még 100 frt sem igen telt ki, bizony nem sok lehetett a jövedelem. Elösmerésre méltó azonban, hogy nem kevés fenntartási szükségük mellett még jótékonyczéllal is egybe volt kötve. A meghivóra pedig igen okosan nyomatták a nők egyszerü ruhábani megjelenésüknek kérését. Lehetőleg egyszerüen is jelentek meg s a fiatalok igen jól mulattak, mint a hogy egy kis leány szájából hallottam. Gondolám aztán erre magamban, talán még a gyöngyélet sem volna oly unalmas, ha néhaněha ott a déli határszélen történnének ily összejövetelek, egyszerü magyar lánykákkal, s bizonyosan az az 5 bus vitéz sem kivánkozott volna haza, kik ugy hamarjába megugrottak egy kis karczagi zsiros czipóra, kiket azonban, hogy valamiképp meg ne rontsák idehaza egészségüket, csakhamar visszaszállitottak. Hej még ezek sem lennének ám Horatius Coclesek s Mucius Scaevolák az osztrák sógorok részére.

N o b o r d a i.

— ***Vidéki hirek.*** **A mezőturi ifjuság** e hó 5-én jótékonyczélu zártkörü tánczvigalmat rendezett. **Aradon** a katonák Kálló csendbiztost oknélkül megtámadták, s csaknem halálra vagdalták. **Bokor József** gyermekszintársulata e hó 20-án Székesfehérvárott kezdi meg az előadásokat. **A kassai** muzeum ünnepélyes megnyitása e hó 25-én történik meg. **Háromszéken** Gábor János nevü földmivelőt neje és rokonai birtokörökléséért megfojtottak. **Follinus** szintársulata Pozsonyban működik, előadásai azonban a közönség hideg közönyével találkoznak. **Nagyváradon** egy fiakkernek gyors hajtás következtében az egyik kereke kiesett, minek folytán a benülő ur oly erővel löketett ki a kövezetre, hogy arczáról, könyökéről, és térdéről lement a bőr. **Székesfehárváron** szerelmi bu miatt felakasztotta magát az — utczaseprő! **Szarvason** pünkösd másodnapján Szlovak Soma tanuló a Körösben fürödvén, a vizbe fult, holtteste mostanig sem fedeztetett fel.

UJDONSÁGOK.

* **Az állandó** bizottmány, mely a legelő felosztás ügyében van kiküldve, ma délután ülést tart.

* **A debreczeni iparos ifjak** „Önképző-egylete“ f. évi julius 2-án vasárnap saját és betegsegélyző pénztára javára a „Népkert“-ben zártkörü tánczvigalommal, dal-, szavalat- s fényes tüzijátékkal egybekötött harmadik évfordulati e m l é k ü n n e p é l y t rendez, melyre czimzett tisztelettel meghivatik. Az ünnepély kezdete délután 6 órakor leend. Belépti-dij személyenkint 1 ft. Felülfizetések a jótékonyczél iránti tekintetből köszönettel vétetnek s hiriapilag nyugtáztatnak. Tánczrendező Balázs Kálmán, czukrász Vikol János, vendéglős Torma István leend. A rendezőség mindent el fog követni, hogy a t. közönség pártfogását ugy most mint jövőre nézve is megnyerhesse. Belépti-jegyek e meghivó előmutatása mellett előre válthatók Tóth Sándor egyl. pénztárnok ur czeglédutczai bádogos üzletében s az egyl. helyiségében Móricz Bertalan 2-od alelnök urnál csapóutcza 323. sz. a. esténkint 8—10 óráig, valamint az ünnepély estélyén a pénztárnál. Kelt Debreczenben, az iparos ifjak önk. egyl. választmányának 1876. máj. 26-án tartott üléséből. A rendezőség. M ü s o r o z a t: 1. A vihárban, Dürnertől; — a dalkörtől. 2. Rabszolga voltam lábaidnál, Nyilas Samutól; szavalja Nagy Mihály ur egyl. tag. 3. Magyar népdalok, Eimaitól; — a dalkörtől. 4. Lengyelország fehér hölgye, Jókai Mórtól; szavalja Jacobovics Lajos ur, mint működvelő. 5. Étlap, Zöllnertől; — a dalkörtől. 6. Szavalat. 7. Marsailleise, franczia népdal; — a dalkörtől. — A tüzijátékot rendezi Alber József ur.

* **A holnapi nappal**, a 28 napra behivott tartalékosok gyakorlati ideje letelvén, a tartalékosok fáradalmas gyakorlatok után szabadsagoltattak.

* **Dalnoki ur**, mint már lapunk legutóbbi számában irtuk, azon szándékkal érkezett városunkba, hogy a nagyváradi szintársulat részére biztositék mellett szinházunkból egy nehány hangszert elvigyen. A szinügyi bizottság a beadott kérvényre tagadó választ adott, s igy a hangszerek 400 frt biztositék mellett sem adattak oda a n.-váradi szintársulatnak. Ha jól emlékezünk, a mult télen, midőn a jelenlegi n.-váradi szintársulat Aradon működött, az „Angot“ czimü operette jelmez öltönyeit szó nélkül és biztositék nélkül adták oda, a szinügyi bizottságnak jelen eljárása, tehát, mint látszik k ö v e t k e z e t e s volt.

* **A nagyméltóságu** m. k. földmivelés, ipar és kereskedelemügyi miniszteriumnak f. é. jun. 6-án 11,352. sz. a. kelt rendelvénye folytán Nagy-Kálló községnek megengedtetett, hogy az ott f. é. junius 29-re eső országosvásár ez évben kivételképen julius hó 6-án tartassék meg. Debreczen, 1876. junius hó 8-án Kereskedelmi és iparkamara.

* **Kreutzberg** a vásártéren felállitott álatseregletét, mely nem a legnagyobb látogatottságnak örvendett, tegnapelőtt szállittatta el városunkból Nyiregyházára.

* **Megjárta** a hadházi börtönőr, ki ma reggel egy gyilkost a ki Hadházon saját sógorát megölte, atkiséri akarta Debreczenbe. A gyilkos azonban tuljárt kisérője eszén, s felhasználva egy kedvező pillanatot megszökött. Ma délelőtt aztán a börtönőr magába érkezvén be a városba, nagy szomorusággal jelentette az eseményt a várnagyi hivatalnál.

* **A „Tisza“** biztositó társaság holnap délelőtt a városháza nagy tanácstermében tartja rendkivüli közgyülését, melyre a mai déli vonattal a társaságnak már számos vidéki részvényese érkezett városunkba.

* **Verne Gyula**, a hires franczia regényiró, legujabb adatok szerint, származására nézve lengyel zsidó. Verne, Potock lengyel városban született. Itt végezte gymnasiumi tanulmányai egyrészét. Innen Danczigba utazott. Nemsokára Párisban találjuk, hol eleinte a legnagyobb nyomorral küzdött. 1848 után a franczia kormánynál nyert alkalmazást, mint a német és lengyel nyelv tolmácsa. Ekkor kezdett el irni, s ma már, mint Francziaország egyik legünnepeltebb regényiróját ismerjük. Családi neve különben nem Verne, hanem Oszenovics.

* **„Margit“** czimü érdekfeszitő regénynek közlését lapunk hetfői számában kezdjük meg. Felhivjuk reá t. olvasóink figyelmét.

* **A hosszu-pályi** választókerület holnap tartja népgyülését a konyári sóstón, melyre nemcsak a közeli vidékről, de városunkból is számosan rándultak ki.

* **Szendrey Károly** szijgyártó kisujutczái miklósutczai 1910. számu házba tette át lakását; ezen fiatal iparost, ki erős és szép munkát szokott készitení, ajánljuk mindenkinek figyelmébe.

* **Szerdán** délelőtt Jóna Dániel ur szerkesztőségünkben megjelenvén, egy, lényegében — a „D. E.“ legközelebbi számában „V á l a s z dr. K e m p f J ó z s e f u r n a k stb.“ czim alatt megjelent közleménynyel egyező, kidolgozásában azonban s különösen stylistikai tekintetben attól sokban különböző czikk közlésére kért fel bennünket. Szivesen adtunk volna tért J. D. ur czikkének, annyival inkább, mert kötelességünknek ismerjük a lapunkban történt támadások ellenében a jogos védelemnek minden körülmények között helyet adni; azonban a stylaris sőt orthographiai hibák kijavitására időnk nem lévén, közleményét pedig eredeti alakjában olvasóink elé adni nem látván helyesnek, — azt mellőzni voltunk kénytelenek. Ez volt tehát az ok — nem pedig mint J. D. ur állitja, — hogy a jogos védelemnek helyet adni nem akartunk.

Szerkesztői nyilt posta.

— **Tetétlenre.** P. urnak. Két rendbeli levele érkezett hozzánk. Egyike Szilágyi Gábor neve alatt, másika Kukuriku aláirással. Midőn egy ember, ki magát bizonyosan a községben nem tartja utolsónak, ilyen arczátlan üzelmekre vesz magának alkalmat, midőn holmi falusi intelligens ur be áll mendikásnak, s a helyett, hogy a községi teendőket végezné, czudar firkái által másokat feliltetni akar, midőn ilyeket tapasztalunk, nem csudáljuk, hogy az ugynevezett paraszt, mire se becsüli az urakat. E sorokból láthatja, hogy ráismertünk uraságára, s hogy a tetétleni diplomata ész még igen gyarló arra, hogy valaki általa fére vezettessék. „Takarodj semmirekellő.“

Felelős szerkesztő:

TISZAI DÁNIEL.

Hirdetés.

A debreczeni izr. hitközség tagjainak ezennel tudomására juttatik, hogy K a t z J a k a b, ki 1871 óta e hitközség elnöke volt, a mai napon tartott képviselőségi-ülés előtt e tisztéről lemondott. Az alapszabályok értelmében a k ö z g y ü l é s kezeibe kivánván hivatalát letenni, — e végből a hitközség összes tagjai a f. hó 15-én csütörtökön d. e. 10 órakor a hitközség termében tartandó **rendkivüli közgyülésre** tiszteletel meghivatnak.

A debr. izr. hitközség.

HIRDETESEK.

Borsányi Viktor

gazdasági gépész

Debreczenben n.-váradutcza 2203.

Ajánlja saját készitményü s legczélszerübb szerkezetü t e n g e r i m o r z s o l ó i t, Stróbel és Backer-féle s z e l e l ő r o s t á i t, — többféle e k é i t, b o r o n á i t s egyéb g a z d a s á g i g é p e i t.

Készit mészárosok s szappanosok használatára rudas vagy kosaras uj mérlegeket, és mindenféle régibb mérlegek törvényszerü átalakitását, javitását és meghitelesittetését eszközli.

Elvállal gépészi szakba vágó mindenféle munkákat, gép és kazán javitásokat a legjutányosabb áron.

50 14—25

Bécsbe költözés miatt

LONKA C. és TÁRSA ruha készitő és fehérnemü-termében, **Budapest, kis hid-utcza 5, I. emelet**, az összes készlet, u. m. ruha, zubbony, nő, fehérnemü, vászon, himzések, tetemesen leszállitott árakon végképen eladatik.

Hölgyeknek igen fontos

Házi köntösök a legjobb franczia jól mosható kretonból 4.50, 5.50, 6.50—10 frt.

Női toilettek

fatura és fürdőben igen gyakorlatiasak, a legujabb párisi minták szerint,

jól mosható kretonból 6.50, 7.50—10 frt.

valódi oxfordból 8, 9—10 frt.

valódi vászon-ecruből, passzománynyal vagy himzéssel diszitve 15, 18—20 frt.

KELENGYEKRE

nagy készletben találhatók nálunk, **női ingek, lábra valók, haló korzetek, fodrászköpenyek, pongyolak, ágyruha, angol és rumburgi vászon, vaszon- és batiszt zsebkendők, törülközők, női harisnyák, valamint nagy mennyiségü kezi és gépi himzések.**

A jó hirnev, melyet **fehérnemü** áruinkkal kivivtunk magunknak, minthogy minden a legjobb kelmékből készül, a varrás és a himzés **a legnagyobb gonddal eszközöltetik és a fehérnemüek ára tetemesen alább szallittatott, azok megvasárlását igen ajánlatossá teszik.**

Megrendelések utánvétel mellett a legjobban teljesittetnek. — Nem tetsző árut vissza veszünk.

95 12—12

Ruhák és házi köntösök megrendelésénél a nagyság mértékét kérjük.

Haszonbérlet.

Folyó évi **julius I-én** délután 4 órakor a debreczeni Collégium pénztárában haszonbérre kitüzetik a **Collégiumnak T.-dadai 1075. hold tagbirtoka** járulékaival együtt.

A feltételeket, térképeket, régibb szerződvényt meglehet tekinteni náliam

Debreczen, 1876. jun. 8.

Tóth Antal

Collégium ügyésze

Debreczenben, főisk.-tér 811. sz.

220 1—1

Hirdetés.

Ezennel közhirré teszem, miszerint az **I. debreczeni asztalos társulat** udvarába áthelyezett és ujonnan berendezett **épületfaraktáramban** jó minőségü **fenyődeszkák, léczek** és **fürészelt fák,** valamint jó száraz **tüzifa** is kapható a legjutányosabb árakon. A vasuttól elszállitva, az árak még **alantabb** számittatnak.

Melyeket a nagyérdemü közönségnek ajánlja

Polácsek Lipót.

205 3—4

Ezer meg ezer hölgy

által, mint

felül mulhatlan

bőr-szépitőszer

elismertetett a hivatalosan megvizsgált **ártalmatlan valódi**

RAVISSANTE

dr. Lejosseltől Párisban.

Fő és szétküldési raktár: **Schwarcz Henrik-nél Budapest, Kristóf-tér 1.**

Egy üvegtok ára **2 frt 50 kr.** és **1 frt 50 kr.** Pósta küldésnél 20 kr-több.

Ezen világhirü szépitőszer pillanat alatt a legszebb, legtermészetesb ifju arczszint idézi elő, a bőrt fehériti, frissiti és finomitja, eltávolit legrövidebb idő alatt szeplőt, májfoltokat, orvörösséget s a bőr minden tisztátalanságait, s a rizsport, valamint minden kendőzőszert fölöslegessé tesz.

DEBRECZENBEN

kapható

Göltl Nándor gyógysz. tárában.

Legujabb

a hamburgi állam által **összes vagyonával biztositott** nagy pénzsorsjáték. Eeen 7 osztályban sorozott sorsjátékban foglaltatik **43,400 nyeremény,** 7 millió 771,800 bir. marka értékben. A legfontosabb ez államsorsjátékban az, hogy az összes 7 rorsolás nehány hó alatt folyik le. A nyeremények ugy vannak beosztva, hogy **minden második sorsjegy nyer.** A fönyeremény

375,000 bir. mark,

a többi	nyeremények	a következők:	
250,000	36,000	11-er:	10,000
125,000	3-or: 30,000	26-or:	6000
80,000	25,000	55-ör:	4000
60,000	5-ör: 20,000		3000
50,000	6-or: 15,000	200-or:	2400
40,000	7-er: 12,008	stb.	stb.

☞ Miután az első huzás **f. év junius 14-én, 15-én történik,** és a sorsjegykészlet a legnagyobb kelendőségnek örvend, kéretnek a megrendelések mielőbbi megtételére és az alanti czéghez kéküldésére.

Ez első huzáshoz:

Egy egész er. sorsjegy ára 3 frt 30 kr.
Egy fél „ „ „ 1 „ 65 „

Az összeg beküldése után az alanti czég, az **állam czimerével** ellátott eredeti sorsjegyeket azonnal küldi, valamint a huzás megtörténte után a hivatalos nyereménylajstromot, esetleg a nyeremény-összegeket.

A Goldfarb

bank és váltóüzlete

Hamburgban.

113 3—5

Budapesten, sip-utcza 16. szám alatt.

agyag-csőraktárt tart, és elvállal

központi-viz, göz- és légfütések,

gáz- és vizvezetékek,

szivattyuk, closet-ek stb. felállitását.

135 7—10

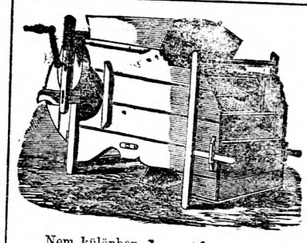

KOVÁCS TESTVÉREK

szelelő-rosta készitők

Budapesten, Ferenczváros, tüzoltó-utcza 14. sz. a.

ajánlják a n. é. gazda közönség, magkereskedők, gépraktárosok és szitások becses figyelmébe jó szerkezetü módositott **hengeres garmadás, keresztbe és hosszaba razó választó**

rostáikat.

Nem különben legujabban feltalált **kertimag tisztitójukat,** mely luczerna, lóhere s más különféle kertimagok tisztitására használható, **kertiut nyeső gépjöket,** egy ebererőre, begyepesedett kerti-utak tisztitására.

Fennevezett rosta-készitők 1871-től 1876-ig **KOLLERICH PÁl rostaszállitól** voltak s **általuk készitett rostáik a kecskeméti ipar-kiállitáson 1872-ben arany,** a nagykörösi gazdasági kiállitáson ugyanazon évben **ezüst** és **a bécsi világkiállitáson arany éremmel** jutalmaztattak.

A fennemlitett rostákat **gyári áron alul** megrendelés után a **legpontosabban** szállitják s javitásokat is elfogadnak.

210 1—6

Több, mint két millió van gépeinkből forgalomban.

Másféle gépek becseréltetnek Singer gépekért.

The Singer Manufacturing Company New-York.

Mindenféle félrevezetések kikerülése végett kijelentjük, hogy a mi, oly nagyon kedvelt eredeti amerikai

SINGER VARRÓGÉPEINK

Debreczenben és körületén egyedül raktárnokunknál **Holvay Gyula** urnál kaphatók.

The Singer Manufacturing Company New-York.

Minden gépvevő raktárunkban személyesen meggyőződhetik azon óriási előnyökről, melyek a valódi Singer gépek más gépek ellenében nyujtanak.

136. 8—?

Részletfizetésre is.

Családok és iparosok számára a legtökéletesebb gép.

Butorüzleti hirdetmény.

Mély tisztelettel jelentem, hogy hat évig fenállott helybeli **butorüzletemet beszüntetem;** és gazdagon felszerelt raktáram czikkeit, különösen a legizletesebb **kárpitos és asztalos butoraimat,** valamint külhoni **butor szöveteket, szőnyegeket, függönyöket,** stb. a kiállitási árakon alól is végeladni szándékozom, mert a már husz év óta **„az őszhez“** czimzett **budapesti hasonló üzletemet** osztalan buzgalommal kivánom folytatni. Ezen üzlet áthelyezés miatt **egyes butorczikket,** valamint **teljes felszerelési** butorzatot **feltünően olcsó árakon** készpénz fizetés, vagy utánvét mellett áruba bocsátok. Folyó évi junius 1-től u. e hó 12-ig Budapesten a Frohner szállodában tartózkodom, hol g a z d a g v á l a s z t é k u b u t o r - m i n t á k b e t e k i n t é s é r e f e l k é r e m a t. közönséget és esetleg a kegyes megbizásokat vagy ide, vagy közvetlen bécsi üzletemhez beküldetni kérem. Teljes tisztelettel

Fr. Bamberger

Bécs Mariahilferstrasse n. 18.

216 1—3

Kiadó tulajdonos: **a debreczeni függetlenségi párt.**

Debreczen, nyomatott a részvény társ. könyvnyomdájában. 1876.